

відображається його співвідношення з правом власності на річ, визначаються об'єкти, суб'єкти права, зміст майнових і особистих немайнових прав інтелектуальної власності, підстави їх виникнення, умови використання об'єктів інтелектуальної власності і передачі прав на них, визначаються наслідки порушення права інтелектуальної власності і способи судового захисту.

На сьогодні велика увага приділяється проблемам правової охорони інтелектуальної власності. Стимулювання розвитку та охорони інтелектуальної власності набуває ролі одного з найважливіших чинників політико-економічних відносин та економічної безпеки як в середині кожної розвиненої країни, так і в міжнародних відносинах.

До порушення права інтелектуальної власності відносяться: піратство (опублікування, відтворення, ввезення (вивезення) на митну територію України, розповсюдження контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм, програм організацій мовлення), плагіат (оприлюднення повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором твору), підроблення, зміна інформації тощо. На жаль, незважаючи на те, що в Україні вже сформована нормативно-правова база у сфері інтелектуальної власності, залишається велика кількість неврегульованих питань.

Серед проблем охорони права інтелектуальної власності найгострішими визначаються такі, як випуск піратської продукції, в тому числі створення веб-сайтів виключно для поширення піратських матеріалів, не контрольоване використання фальшивих товарів, які приносять великі збитки бюджету, а також завдають великої шкоди іміджу країни, тривалість оформлення патенту та товарної марки, охорона комп'ютерних програм та баз даних, охорона виробників аудіовізуальної продукції, охорона знаків для товарів та послуг (товарних знаків), відсутність належного інформаційного забезпечення діяльності в галузі охорони інтелектуальної власності тощо.

Всесвітня організація інтелектуальної власності, одна із 16 спеціалізованих установ ООН, головною метою якої є координація діяльності з охорони прав інтелектуальної власності і сприяння такій діяльності засобами міжнародного співробітництва, у листі від 7 жовтня 2004 року відзначила важливі досягнення у національному законодавстві й значне підвищення рівня обізнаності у сфері інтелектуальної власності серед урядовців, фахівців з інтелектуальної власності, ділових та наукових кіл та серед громадськості.

Джафаров Шахлар Зорябович,
курсант другого курсу ФПФODP
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ДИТИНИ У ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ЇЇ ЖИТТЯМ

Детальний аналіз даних судової статистики щодо розгляду справ, пов'язаних з проблемами в сім'ї, їх становища та кількості сімей, які

перебували на обліку Центру соціальної служби для сімей, дітей та молоді (далі ЦСССДМ) з приводу жорстокого поводження з дітьми надав чималий об'єм інформації для подальшого дослідження питання. Безумовно, така кількість проблем у сім'ї, що стають предметом судового розгляду, певним чином не оминають й інтересів самої дитини, яка стала учасником цих суперечок. Отже, при вирішенні тієї чи іншої проблеми постає питання про врахування думки дитини.

Дане питання має вагоме значення у майбутньому існуванні держави, оскільки сім'я як, свого роду, структурна одиниця нації є одним з важливих аспектів фундаментального цілого та ступенів подальшого розвитку держави.

Проаналізувавши статистичні дані станом на 2007 рік у місцевих судах України було розглянуто понад 17 тис. справ про позбавлення батьківських прав, дані станом на 2011 рік свідчать, що серед розглянутих цивільних справ позовного провадження переважну частину становлять спори, що виникають із сімейних правовідносин (129,4 тис. або майже 33%) [2], дані станом на 2015/2016 роки свідчать про збільшення випадків жорстокого поводження з дітьми, а саме: протягом 2016 року на обліку ЦСССДМ з даного приводу перебувало 117 сімей, в той час як у 2015 було зафіксовано 77 сімей. Таким чином актуальність вирішення даної проблеми стає все більш вагомою через свою значущість у майбутньому добробуті сімей [1].

Вирішенню цього питання присвячені праці таких науковців як Демиденко К.Є., Тріпільський Г.Я., Пчелінцева Л.М. та багато інших.

Метою дослідження є висвітлення становища дитини з правом голосу у певних відносинах, що виникають у сім'ї, важливість думки дитини, та шляхи вирішення проблеми відношення до дитини та її думки у сім'ї.

Першим етапом дослідження даної питання був розгляд проблеми через призму законодавства. І, звісно, стержнем для мене стала ч.1 статті 171 Сімейного кодексу України (далі СКУ), яка регламентує наступне: «Дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї» [3].

Отже, дитина таки має право «бути вислуханою», як стверджує законодавець, але постає питання чи вплинуть слова дитини на обставину, що склалась та наскільки вагомо буде сприйнята батьками, іншими членами сім'ї та посадовими особами? Та якщо детальніше проаналізувати статтю, постає низка питань щодо категорії проблем та певних відносин, згідно яких думка дитини матиме чимале значення, також не вказано вік особи, з якого настає можливість користуватися правом на висловлення думки. Перераховані вище обставини створюють різні підходи у правозастосовній діяльності, тому дослідження питання врахування саме думки дитини у вирішенні сімейних відносин становить значний науковий інтерес.

При дослідженні міжнародних документів особливу увагу привертає до себе стаття 13 частини 1 Конвенції про права дитини (станом на 20 листопада 1989 року), в якій закріплено, що яка дитина має право вільно висловлювати свої думки; це право включає свободу шукати, одержувати і передавати інформацію та ідеї будь-якого роду незалежно від кордонів в усній, письмовій чи друкованій формі, у формі творів мистецтва чи за допомогою інших засобів на вибір дитини. Право на вільне висловлення дитиною власної думки є вагомим та чи вплине ця думка на хід подій шляхом врахування такої думки батьками та близькими чи посадовою особою, як зазначив законодавець, залишається відкритим питанням на сьогодні.

На думку Ю.С. Червоного дитина має право висловлювати свою власну думку тоді, коли вона досягає певного рівня розвитку, що дозволяє їй

висловлювати власну точку зору на те чи інше питання, що безпосередньо стосується її інтересів [7 ст. 504].

На думку К.Є. Демиденко, визначення рівня розвитку дитини у випадках, коли необхідно зафіксувати її думку юридично, не може бути жорстко закріплено віковими показниками. Втім, абсолютно логічно сприймати показник рівня розумового розвитку дитини у зв'язку з її адаптацією в суспільстві, зокрема, зокрема, початковою загальною освітою (6-10 років), а також індивідуальними показниками розвитку окремої дитини [4].

Г.Я. Тріпільський зазначає, що врахування думки дитини передбачає, що вона, по-перше, буде вислухана, по-друге, у випадку незгоди з думкою дитини особи, які вирішують питання, які зачіпають її інтереси, зобов'язані обґрунтувати, з яких причин вони вважали за необхідне не слідувати побажанням дитини... Проте якщо дитина, яка може висловити свою думку, не була заслухана, або суд в рішенні не обґрунтував, чому приймає рішення всупереч такій думці, таке рішення підлягає скасуванню. А в ряді випадків закон надає волі дитини правове значення, і певні дії взагалі не можуть бути вчинені, якщо дитина заперечує проти цього. Мова йде про згоду дитини на її усиновлення (ст. 218 СК), зміну усиновлювачами імені дитини (ст. 231 СК), зміну її прізвища, імені та по батькові при скасуванні усиновлення (ст. 239 СК), на передачу дитини у сім'ю патронатного вихователя (ст. 253 СК) [5].

Детальний аналіз СК України дає змогу зробити висновок про те, що «згода дитини» та «думка дитини» різні поняття. Зрозуміло, що «згода» передбачає, свого роду, позитивну відповідь на питання чи дозвіл на здійснення певної дії. Хоча «думка» може бути різною, тому слід розуміти, що думка дитини необов'язково співпадатиме з думками та точками зору батьків чи інших учасників відносин, що склалися. Тому за вимогою законодавця «дитина надає згоду з віку, з якого може усвідомлювати й висловлювати дане рішення», в той час як вік, з якого може бути врахована думка дитини, ст. 171 СК України не встановлений. Вказане, на мою думку, є прогалиною у законодавстві.

З цього приводу Л.М. Пчелинцева зазначає, що в залежності від віку дитини її думці законом надається різне правове значення. Прийняття до уваги або відхилення доводів дітей, які не досягли десяти років, є прерогативою батьків. Дитина у цьому віці ще не має достатньої зрілості та здатності усвідомлювати свої інтереси, хоча буває і здатною сформулювати свою думку. Врахування думки дитини, яка не досягла віку десяти років, при вирішенні питання, що зачіпає її інтереси, передбачає, що її думка буде вислуханою, а у разі незгоди батьків або інших осіб з думкою дитини їм необхідно пояснити їй, з якої причини її точка зору не може бути прийнята до уваги [6].

Отже, якщо врахувати усі нюанси та точки зору науковців з приводу даного питання, можна зробити певний висновок щодо віку дитини, з якого її думка матиме певне значення у вирішенні проблем, які зачіпають її інтереси. Враховуючи ч.1 ст. 20 Закону України «Про загальну середню освіту» (від 13 травня 1999 року № 651-ХІV) дитина, яка досягла 6 років, має право бути зарахованою до 1 класу загально-освітньої школи, а отже, з цього віку законодавець вважає її повністю фізично та психічно сформованою, яка вже може усвідомлювати, а головне «висловлювати» власну думку та точку зору з приводу того чи іншого предмету, явища чи відносин. Тому діти, які досягли шестирічного віку, мають повне право на висловлення власної думки, яку батьки, інші учасники відносин чи посадові особи повинні вислухати та врахувати при вирішенні питання щодо подальшої долі дитини.

Бібліографічні посилання:

1. Верховний Суд України// Практика розгляду судами справ, пов'язаних із позбавленням батьківських прав, поновленням батьківських прав, усиновленням, установленням опіки та піклування над дітьми. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/BC46433F0E8648E8C2257B7C00491130](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/BC46433F0E8648E8C2257B7C00491130)
2. Здійснення соціальної роботи спеціалістів центрів СССДМ з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах протягом 2016р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://xn--q1aan.xn--j1amh/robotaza-napryamkami/sim-ji-u-skladnikh-zhittevikh-obstavinakh/113-statistichni-materiali.html>
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. : станом на 08 липень 2017 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002 р. – № 21-22, ст.135;
4. Демиденко К.Є. Особисті немайнові права дитини – від зачаття до повноліття в рамках застосування нового Сімейного кодексу України // Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали Круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Х.: Ксилон, 2007. – С. 148-155.
5. Тріпільський Г.Я. Процесуальні особливості розгляду спорів, які зв'язані з виникненням,здійсненням та зміною особистих немайнових правовідносин між батьками та дітьми: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Тріпільський Григорій Яковлевич. – Одеса, 2007. – 227 с.
6. Пчелинцева Л.М. Коментарій к Семейному кодексу / Л.М. Пчелинцева. – 5-те вид. – К., 2009. – 864 с.
7. Науково-практичний коментатор Сімейного кодексу України [Текст] : [пер. з рос.] / [С.В. Ківалов, Ю.С. Червоний, Г.С. Волосатий та ін.] ; за ред. Ю.С. Червоного. – К. ; Одеса : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.

Тюря Юлія Іванівна,

кандидат технічних наук, доцент,
начальник навчально-методичного відділу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Бойко Ольга Василівна,
курсант другого курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВА НЕПОВНОЛІТНІХ НА ОПІКУ ТА ПІКЛУВАННЯ

З погіршенням соціально-економічного становища в Україні питання щодо права дитини на опіку та піклування стає все більш актуальним.

Недостатньо розвинута ринкова економіка змушує багатьох людей виїжджати за кордон шукати кращої роботи та заробітку. Варто також зазначити, що з погіршенням ситуації на Сході України багато дітей також залишилися без батьків. При цьому зростає кількість людей, які на фоні неблагополуччя в економічній і соціальній сфері, стають алкоголіками, наркоманами, потрапляють до місць позбавлення волі. Діти цих батьків залишаються без догляду і піклування. Тому держава повинна захищати таких дітей. Піклування про дітей завжди було одним з головних її завдань. Найпоширеніша з форм сімейного виховання дітей-сиріт, та таких, яких позбавлено батьківського піклування, є опіка (піклування).